

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Mgr. Martin Majling

Skúsenosti s využitím gitary v hudobnej výchove v primárnom vzdelávaní

Osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe

Banská Bystrica
2014

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum, Ševčenkova 11,
850 01 Bratislava

Autor OPS/OSO: Mgr. Martin Majling

Kontakt na autora: Základná škola, Spojová 14, Banská Bystrica, 974 01
mato.majling@gmail.com

Názov OPS/OSO: Skúsenosti s využitím gitary v hudobnej výchove v primárnom
vzdelávaní

Rok vytvorenia OPS/OSO: 2014
XII. kolo výzvy

Odborné stanovisko vypracoval: Mgr. Ivana Medved'ová

Za obsah a pôvodnosť rukopisu zodpovedá autor. Text neprešiel jazykovou úpravou.

Táto osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe/osvedčená skúsenosť odbornej praxe bola vytvorená z prostriedkov národného projektu Profesionálny a kariérový rast pedagogických zamestnancov.

Projekt je financovaný zo zdrojov Európskej únie.

Kľúčové slová

gitara, motivácia, zlatá brána, Peter Nagy, texty piesní, akordy, hudobná výchova, gramofón, počúvanie hudby, motivačné aktivity

Anotácia

Každý si zo svojej mladosti snaží zapamätať niečo, čo by rád v budúcnosti odovzdal svojim deťom a ďalšej generácii. Cieľom mojej práce je ukázať, ako som oprášil staré detské hudobné hity a ponúkol ich na hudobnej výchove v gitarovej forme deťom na prvom stupni. V práci nájdete zozbierané texty detských piesní doplnené akordami, ktoré sú využiteľné pri hre na gitaru. Prácu som doplnil osvedčenými motivačnými príbehmi, námetmi na hudobné rozcvičky, či sprievodné aktivity. Piesne, ktoré z detstva poznáme z relácie Zlatej brány, ponúkam s aktivitami, ktoré som upravoval pre jednotlivé ročníky. Texty, aktivity i motivačné príbehy prispievajú k pestrejšiemu vyučovaniu hudobnej výchovy učiteľom, ktorí radi využívajú iné pomôcky ako učebnicu.

Akreditované programy kontinuálneho vzdelávania

Zážitkové učenie v hudobnej výchove v predprimárnom vzdelávaní, primárnom vzdelávaní a na základnej umeleckej škole 1352/2014-KV

Hodnotenie žiaka v rozvoji hudobnosti 1213/2013-KV

OBSAH

ÚVOD	5
1 HUDOBNÉ NÁSTROJE V HUDOBNEJ VÝCHOVE	7
1.1 Klavír	7
1.2 Gitara	7
1.3 Iné hudobné nástroje	8
1.4 Motivačné príbehy k hudobným nástrojom	9
2 DETSKÉ PIESNE	12
2.1 Detský hlas	12
2.2 Medzipredmetové vzťahy	13
2.3 Zlatá brána	14
2.4 Detskí hudobní skladatelia a textári	18
3 GITARA	19
3.1 Aktivity na hudobnej výchove	19
3.2 Piesne s gitarovým doprovodom	20
ZÁVER	21
ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH A INTERNETOVÝCH ZDROJOV	22
ZOZNAM PRÍLOH	23

ÚVOD

Každý pedagóg, ktorý učí na prvom stupni musel zákonite počas vysokej školy prejsť určitými skúškami z hudobnej výchovy. Nielen teóriou ale hlavne praktickými skúškami z hry na klavír. Náročnosť piesní sme si ako študenti mohli občas zvoliť podľa vlastného zváženia, niekedy sa však stalo, že náročnejším skladbám sme venovali viac času ako príprave na skúšky z iných predmetov.

Zloženie skladieb v učebniciach hudobnej výchovy je naozaj pestrá. Autori sa snažili do jednotlivých ročníkov vybrať piesne, ktoré budú deťom blízke podľa veku, či záujmov. Prihliadali na náročnosť, celkovú dĺžku piesne. Samozrejme nezabudli na pestrosť a sprievodné aktivity ako napr. rytmické rozcvičky, či motivačné obrázky.

Autori však nerátali, že nie každý učiteľ, aj napriek tomu, že prešiel všetkými skúškami z hudobnej výchovy, je klavírnym virtuózom. Výučba niekoľkých pesničiek sa tak jednoducho v mnohých triedach nezaobíde bez nahrávok na CD. Piesne, ktoré učiteľ predtým nikdy nepočul, si musí vopred vypočuť a naučiť sa. Ťažko sa však učí niečo, čo má človek málo napočúvané.

Hudobná výchova našťastie nemá striktné a pevné mantinely a preto si učiteľ môže dovoliť vnieť do vyučovania aj zopár vlastných nápadov. Hudobnú výchovu vyučujem každý rok. Z vlastnej skúsenosti viem, že texty detských piesní, ktoré som počúval v detstve sa deťom ľahko vrývajú do pamäti. Mnohí učitelia – rovesníci by si isto radi zaspomínali na staré piesne kedysi vychýrenej Zlatej brány, ktoré sme s obľubou počúvali na gramofónových platniach. Peter Nagy, či Darinka Rolincová priniesli do našej doby niekoľko textov, ktoré si vieme odspievať hneď, ako započujeme pár prvých slov.

Práve pre rytmickosť, jednoduchosť textov, či zaujímavý dej textu používam tieto piesne na hudobnej výchove. Pri nácviku piesní používam predovšetkým gitaru, pretože klavírny sprievod by bol mimoriadne náročný. S gitarou dostávajú aj staré, možno zabudnuté hity nový nádych. Zo skúsenosti viem, že deti obľubujú hru na gitare, pretože hodina je pre nich atraktívnejšia, zábavnejšia. Hra na gitare ich viac podnecuje k pohybu, tleskaniu, či tancu.

V predloženej OPS nájdete niekoľko dôležitých teoretických poznatkov, ktoré sa týkajú histórie jednotlivých hudobných nástrojov. Pri nich nájdete aj motivačné príbehy, ktoré môžete použiť aj na iných predmetoch ako na hudobnej výchove. Do práce som vložil aj niekoľko aktivít a rozcvičiek, ktoré sa mi na hudobnej výchove osvedčilo s deťmi hrať. Učiteľ, ktorý by chcel do hudobnej výchovy priniesť trochu nostalgie zo starých hitov sa isto poteší z textov, ktoré sú vypracované s akordami pre gitaru. K piesňam zo Zlatej brány, ktoré v textoch nemajú akordy, som doplnil konkrétnu motiváciu a aktivitu, ktorú môžete použiť na hodine. V OPS tak nájdete niekoľko vypracovaných a odskúšaných príprav na hodiny hudobnej výchovy, ktoré môžete použiť v rôznych ročníkoch.

Prvú časť som venoval hudobným nástrojom, ktoré využíva na hudobnej výchove ako učiteľ tak i žiak. Okrem krátkeho historického opisu som do tejto časti vložil motivačné príbehy o hudobných nástrojoch.

V druhej časti ponúkam krátky teoretický opis vývoja detského hlasu a spomínam niekoľko mien, ktoré súvisia s detskou hudobnou tvorbou. V tejto časti sa zameriavam na využitie rôznych piesní v súvislosti s medzipredmetovými vzťahmi a tiež na piesne zo známej televíznej relácie – Zlatá brána. V tejto časti nájdete prepísané texty piesní zo Zlatej brány, ktoré sa mi osvedčili využívať na hudobnej výchove spolu s rôznymi vymyslenými a tiež odskúšanými aktivitami alebo rozcvičkami, súvisiacimi práve s jednotlivými piesňami.

V tretej časti sa zameriavam na hlavnú časť tejto práce – gitaru a jej využitie v hudobnej výchove. Nájdete tu texty starých detských hudobných hitov, ktorým som doplnil akordy. Na internete objavíte veľa detských textov. Upravené o akordy pre gitaru ich však veľa nenájdete. Tie najkrajšie a najviac využívané v mojej praxi som prepísal v časti Príloha.

1 HUDOBNÉ NÁSTROJE

Učebnice hudobnej výchovy na prvom stupni obsahujú piesne zapísané v notových osnovách pre klavírny sprievod. Okrem piesní sa v nich nachádzajú aj aktivity na počúvanie hudby. Priebeh vyučovacej hodiny ovplyvňuje predovšetkým pedagóg, no v neposlednom rade aj materiálne vybavenie, ktoré k hudobnej výchove často potrebujeme. Deti majú jedinečnú možnosť nahliadnuť do sveta hudobných nástrojov práve na hudobnej výchove. Ak si ich však nemôžu vyskúšať a vypočuť ich zvuk, ťažko sa im definujú jednotlivé hudobné nástroje v nahrávkach na počúvanie hudby. Deti majú najčastejšie možnosť vyskúšať si hru na: triangel, činelky, rumba-gule, tamburínu, xylofón alebo tradičné drevené paličky.

Vyučovanie hudobnej výchovy dáva učiteľom niekoľko možností pre výber hudobného nástroja, ktorý pri výučbe použije. Je však viac ako nepísané pravidlo, že najčastejšie využívaným nástrojom je klavír. V niekoľkých prípadoch učitelia využívajú gitaru, či flautu. Ostatné hudobné nástroje ako akordeón, prípadne husle, sú v bežnej praxi naozaj zriedkavé. Často sa stáva, že hudobný nástroj, ktorý používame bežne na hodine, či dokonca neraz i deti, nepoznáme z historického hľadiska. Zoznámenie sa s hudobným nástrojom vďaka krátkemu príbehu, stručný popis jeho životnej púte je pre deti veľkou motiváciou pred ich použitím.

1.1 Klavír

Klavír je klávesový hudobný nástroj, ktorý poskytuje široký tónový rozsah s pružným a citlivým ovládaním repetície, tempa a zvuku. Ide o dômyselne a jedinečne zorganizovaný fungujúci systém mechaniky a akustiky. Vývoj prvých strunových klávesových hudobných nástrojov začína koncom 14. storočia.

Prvý skutočný klavír bol pomenovaný ako klavír - *pianoforte*. Klavíry sa však neskôr jednoznačne uberali svojou vlastnou cestou vývoja. Vynález kladivkového klavíra z roku 1709 pripisujú historici Bartolomeovi Cristoforimu. Jeho klavír nepriniesol v začiatkoch skoro žiadne nadšenie medzi hudobníkmi ani poslucháčmi. Onedlho postavil podobný nástroj Francúz J. Maurius a Nemeč Gottlieb Schrötter z Drážďan.

O niekoľko desaťročí neskôr sa nástroj zdokonaľuje viedenskou mechanikou J. Steina, či anglickou mechanikou J. Broadwooda a iných.

Klavír má dva alebo tri pedále, notuje sa v husľovom a v basovom kľúči v dvoch osnovách.

1.2 Gitara

O pôvode gitary sa v odborných kruhoch stále polemizuje: jedni považujú za jej pravlast' Orient, iní stredoveké Španielsko. Gitara je ale španielsky ľudový nástroj, ktorého obľúbenosť vzrástla v Európe v 20. storočí.

Korpus gitary má osmičkový tvar, plochú vrchnú aj spodnú dosku. Konštrukčným materiálom je drevo z javora, smreka aj lipy a ebenu. Od 18. storočia má gitara 6 strún. Dovtedy mala len päť.

1.3 Iné hudobné nástroje

Pri rytmických rozcvičkách aj pri spievaní piesní využívajú deti nielen svoje ruky na tleskanie, či nohy na dupanie, ale aj zopár hudobných nástrojoch, ktoré v škole objavíme. Najoptimálnejším spôsobom, ako uspokojiť radosť každého dieťaťa je, keď máme toľko hudobných nástrojov, koľko detí v triede. Niečo také je však v našich školách veľmi ojedinelé. Som rád, keď sa mi podarí počas školského roka ukázať deťom jednotlivé hudobné nástroje napr. na výchovných koncertoch a ešte väčšiu radosť mám z toho, keď si jednotlivé hudobné nástroje môžu aj sami vyskúšať. V triede sa mi počas praxe podarilo zozbierať aspoň niekoľko nástrojov, ktoré sú vhodné pre používanie detí na prvom stupni. Sú to hudobné nástroje, pri ktorých sa dieťa nemá ako netrafiť tónom do piesne. Tieto hudobné nástroje využívame všetci aj pri rytmických rozcvičkách. Často však nepoznáme pôvod jednotlivých hudobných nástrojov, preto v stručnosti vkladám ich krátku históriu, alebo popis aj do tejto práce. Nielen vymyslený príbeh, ale aj skutočná história hudobného nástroja je pre deti ďalším krokom vpred ich poznatkom.

Triangel má orientálny pôvod a v Európe sa vyskytuje od 18. storočia. Od 19. storočia sa stal súčasťou symfonického orchestra, kde má zvukomalebnú funkciu. Dnešný nástroj je vyrobený z oceľového striebriстого trojuholníka s jedným otvoreným vrcholom. Dĺžka jednej strany je rôzna, až do veľkosti 35 cm. Triangel je voľne zavesený na črevovej strune a rozozvučí sa úderom kovovej paličky.

Maracas je nástroj, ktorý každý z nás pozná pod názvom rumba-gule. Pôvodný materiál boli vysušené tekvice, alebo kokosové orechy. Tie sa naplnili rôznymi kamienkami, či suchým zrnom. Dnes pozostávajú z dvoch dutých najčastejšie drevených nádob, ktoré sú upevnené na rúčkach. Pri potriasaní vydávajú chrastivý zvuk.

Tamburína je ľudový nástroj španielskych a talianskych tanečníc, ktoré mali orientálny pôvod. Je to plytký jednoblanový bubienok s otvormi. V nich sú vsadené plechové tanieriky podobné činelkám. Pri hre sa nástroj udiera prstami, paličkami malého bubna, trie sa palcom, alebo sa tamburína môže rozozvučiť úderom o koleno, lakeť.

Činely sú kovové nástroje z bronzu, alebo mosadze. Majú tanierovitý tvar. Pre deti sa využívajú malé činelky, ktoré si nasadia pomocou upevnených gumičiek na prsty.

Gong má miskovitý tvar so zahnutým okrajom. Zhotovuje sa liatím alebo tepaním z ušľachtitého kovu, najčastejšie bronzu. Pri hre je voľne zavesený na kovovom ráme. Udiera sa po ňom plstenou paličkou. Do Európy sa dostal z Ázie. Najčastejšie sa využíva na dokreslenie tajomnosti a hrôzostrašnosti.

Bubon je nástroj, ktorý sa neladí. Tvorí ho kovová alebo drevená valcová obruč, ktorá je z oboch strán potiahnutá napnutou koženou blanou. Technika hry je založená na jednoduchých úderoch a vírení.

Xylofón pochádza s najväčšou pravdepodobnosťou z Indonézie a do Európy sa dostal asi v 15. storočí. Skladá sa zo sústavy ladených drevok, na ktoré sa hrá udieraním drevenou alebo plstenou paličkou.

1.4 Motivačné príbehy k hudobným nástrojom

Historické hľadisko vzniku jednotlivých hudobných nástrojov je dôležitý hlavne pre poznatky jeho vývoja na súčasný tvar. Motivačné príbehy, ktoré občas využívam pri motivácii s hrou na hudobné nástroje sú vymyslené mojou manželkou a nezhodujú sa s pôvodnou históriou ich vzniku. Sú to akési veselé rozprávky, ktoré deťom pomáhajú ľahšie si zapamätať ich tvar, zvuk, prípadne materiál, z ktorého sú jednotlivé hudobné nástroje vyrobené.

Osvedčilo sa mi príbehy občas počas roka spomenúť, alebo nechám deťom vymýšľať príbehy na iné hudobné nástroje. Detská fantázia nemá hranice a ich príbehy sú častokrát naozaj dôveryhodné. Človek má pocit, že tak ako to deti vymysleli, sa to naozaj s daným hudobným nástrojom aj stalo.

Klavír - Bola jedna čiernobiela krajina, v ktorej bývali škriatkovia – Klávesáci. Niektorí boli bieli, iní čierni. Pri sebe nosievali malé kladivká a vždy keď sa stretli len tak na ulici, pozdravili sa zvláštnym spôsobom – ťukli o seba svojimi kladivkami. Keďže Klávesáci mali kladivká rôzne veľké, zvuk, ktorý vydávali pri pozdravoch mal vždy iný tón. Ich pozdravy však boli príjemné a zvučné. Raz sa do čiernobielej krajiny dostal čarodejník, ktorý sa volal Klavír. Povedal si, že tie zaujímavé tóny chce počúvať každý deň. Pričaroval skrinku a do nej postavil malých škriatkov klávesákov. Skrinku zavrel, aby z nej škriatkovia nemohli utiecť. Čarodejník tajne dúfal, že zo skrinky budú vyletúvať tie krásne a zázračné tóny. Uväznení škriatkovia sa však naisto prestali v skrinke zdraviť. Každý z nich si ľahol a odpočíval. Kladivká si položili vedľa seba a unudení zaspali. Keď čarodejník otvoril skrinku a zbadal, spiacich škriatkov, od samej zlosti ich premenil na akési paličky, z ktorých sú dnes ozajstné klavírne klávesy. Potom ich poukladal podľa toho, ako sa mu to páčilo vedľa seba. Ich kladivká hodil do nachystanej skrinky a tú poriadne uzavrel. Napriek tomu, že škriatkovia boli začarovaní, mali nad svojimi kladivkami ešte stále čarovnú moc. Keď niekto stlačil kláves, kladivko škriatka klávesáka ihneď udrelo o to, čo bolo najbližšie a tým vydalo krásny čarovný zvuk. Čarodejník Klavír nazval túto zaujímavú skrinku podľa seba a dodnes ho tak všetci voláme.

Gitara – Isto poznáte škriatka Osmijanka, ktorý rozpráva rôzne príbehy. Osmijanko mal psa Osmidunča, s ktorým zažil veľa dobrodružstiev. Raz zavítali do jednej veľmi čudnej zvieracej krajiny. Kráľ tejto krajiny vymyslel svojim poddaným súťaž. Najprv však zo zvieratiek vytvoril dvojice. Priatelia, to vám bola ale zábava. Predstavte si takú dvojicu ako žirafa s dážd'ovkou, alebo lienka s hrochom. Keď sa zvieratká konečne dali do dvojíc, kráľ vyhlásil: „Teší ma milé zvieratká, že v našej krajine máme toľko zábavy, ale trochu mi chýba hudba. Preto vyhlasujem súťaž, v ktorej máte vymyslieť nejaký hudobný nástroj, na ktorý sa bude dať hrať a samozrejme mu vymyslíte meno. Už o týždeň sa tu stretneme a každý, kto niečo vymyslí, nám samozrejme skúsi aj zahrať. A my ostatní budeme tancovať!“ Osmijanko s Osmidunčom prechádzali od dvojice k dvojici a snažili sa zvieratkám pomáhať aspoň s vymýšľaním nápadov. Na nič však nikde neprichádzali. Napokon večer po celom dni prišli k papagájovi ara a tigrovi. Predstavili sa a spolu si ľahli pod javor, len ara vyletela hore na konár. Tiger bol veľmi smutný. Zrazu ara pozrela dole na ležiacich kamarátov a zaštekala: „Tiger, vstávaj, z dreva tohto stromu vyrežeme osmičku a to takú, aby vezarala ako náš nový priateľ Osmijanko. Na osmičku zožením niekoľko špagátikov, tie natiaheme na nejakú paličku a uvidíš, ako bude náš nástroj perfektne znieť aj vyzerat!“ Tiger vyskočil na všetky štyri laby a aru s radosťou poslúchol. Osmijanko s Osmidunčom im samozrejme hneď vybehli na pomoc. Ara

zháňala špagátiky, tiger pozorne rezal do javora nakreslenú osmičku. Osmidunčo doniesol akýsi papek, ten pripevnili zhora na vyrezanú osmičku, dovnútra ešte vyrezali peknú okrúhlu dierku – vraj preto, aby sa do nástroja mohla ara ukryť, keď ju budú prenášať. O drevenú osmičku s papekom ešte pripevnili niekoľko špagátikov a poriadne ich našponovali. Nakoniec sa dohodli, že viac ako šesť špagátikov sa tam nezmestí. Nástroj bol hotový. Síce nehral dokonale, na pohľad bol veľmi pekný. Tiger ho chytil do labiek a skúšal na ňom brnkať. Ostávalo už len vymyslieť názov. Tigra napadlo, že by ho pomenovali podľa nového priateľa – Osminástroj. Are sa to však nepáčilo. Potom ju napadlo, že to predsa vymysleli ARA a TIGER. Spoločne to skúsili povedať spolu: aragiter. Znelo to však smiešne. Potom to Osmidunčo povedal odzadu (ako v načisto obrátenej krajine) – regitara. To sa všetkým pozdávalo. Akurát ara mala pocit, že obaja na tom majú rovnaký podiel, preto by od každého vynálezcu mal byť v názve aj rovnaký počet hlások. Tiger teda bez reptania odstránil začiatkové RE. Ostalo tak slovo: GITARA. Kráľ krajiny mal z nástroja s menom gitara veľkú radosť. Ara i tiger dostali veľkú pochvalu. Ich nový hudobný nástroj sa každým rokom zdokonaľoval, až dosiahol súčasnú podobu. Stále ho vyrábame z javorového dreva, stále je v gitare kruhový otvor, akurát šesť špagátikov nahradilo šesť oceľových strún. Osmičkový tvar si však navždy zapamätá aj Osmijanko s Osmidunčom.

Triangel – Kedy dávno pradávno žili dve dážd'ovky, ktoré nemohli rozprávať. Chlapec sa volal Tri, dievča Angela. Svrne spolu žili na záhradke. Obe dážd'ovky si za celý život nepovedali ani jedno jediné slovíčko, no aj napriek tomu každý vedel, čo ten druhý chce, čo potrebuje. Usmievali sa na seba, žmurkali a boli naozaj veľmi šťastní. Prežili spolu v záhradke veľa preveľa rokov a o ich láske sa dopyčula aj záhradková víla. Jedného dňa, na sklonku ich života, navštívila ich skromný podzemný príbytok záhradková víla. Chcela ich ešte naposledy vidieť a keďže ich mala veľmi rada, chcela im splniť nejaké želanie. Obe dážd'ovky sa stále usmievali a stále na nich bolo vidieť, ako veľmi sa lúbia. Záhradková víla sa oboch opýtala, či by im mohla splniť nejaké tajné želanie. Tri a Angela sa na seba len pozreli, usmiali sa na záhradkovú vílu a s vd'achnosťou len pokývali hlavou, čo značilo, aby si víla nerobila žiadne starosti. Záhradkovej víle zrazu napadla jedna milá myšlienka. Keďže vedela, že za celý život si obe dážd'ovky nepovedali ani slovo, chcela, aby aspoň v novom živote znela ich láska nejakým zázračným a pokojným tónom. Preto oboch čarovným prútikom premenila na dve kovové paličky. Z dážd'ovky Tri sa stal kovový trojuholník, Angela sa stala maličkou paličkou. Obe dážd'ovky sú dodnes nerozlučnou dvojicou a keď o seba jemne ťuknú, zaznie čarovný tón ich veľkej lásky. Záhradková víla nazvala tento okúzľujúci čarovný nástroj podľa svojich priateľov – TriAngel. Započúvajte sa do jeho tónov a vypočujte si, ako veľmi sa Tri a Angela stále lúbia, aj keď si to nemôžu povedať slovami.

Činely – V jednom kráľovstve žili ľudia, ktorí mali strašne radi hudbu. Kedykoľvek mali čas, vždy si zaspievali, alebo zahrli na nejakom hudobnom nástroji, ktorý mali doma, alebo ktorý si vyrobili z toho, čo mali poruke. Kráľ a kráľovná tiež milovali hudbu. Tancovali po zámockých komnatách, kráľovná si spievala pri vyšívaní, kráľ dokonca pri jazde na koni, keď cváľal na poľovačku. Len jeden človek v celom kráľovstve nemal rád hudbu – ich najjasnejšia princezná. Skrývala sa, keď počula lutnu, zapchávala si uši, keď jej kráľovská matka pokojne spievala pri ručných prácach. Princezníčka mala pokrč všetkých tých tanečníkov a spevákov. Každým dňom sa menej a menej usmievala, až napokon ostala úplne smutná. Často utekala pred hudbou do kuchyne, kde si kuchárnikovia len pohvizdovali, no len čo zazreli princezníčku, hneď v kuchyni ostalo také ticho, že by ste počuli aj myš po špičkách chodiť. V kuchyni pracoval aj mladý

kuchárík, ktorému sa princeznička veľmi páčila. Tajne ju lúbil, ale vedel, že o takej urodzenej manželke môže len snívať. Princeznička už veru mala aj roky na vydaj a verte, či nie, tiež sa jej mladý, šikovný a hlavne pekný kuchárík zapáčil. Začala chodievať do kuchyne každým dňom častejšie a častejšie, až si to všimli aj jej rodičia. Zistili, že princeznička chodí obzerat' fešáka kucháríka a veru i kuchárík princezničku. Povedali si, že princezničku vydajú. Ale nie len tak hocikomu. Kráľ dal vyhlásiť: „Kto vymyslí najoriginálnejší hudobný nástroj v jednej z miestností tohto zámku, ktorú mu určím ja, ten dostane ruku našej princezničky.“ Pytači veru prišli skúšať šťastie, ale nepochodili. Vždy, keď ich kráľ zaviedol do kuchyne, aby tam vytvorili hudbný nástroj, nenapadlo ich nič iné, len ťukať kovovými lyžičkami o seba, alebo štrngat' dvoma porcelánovými šálkami, ktoré sa nakoniec vždy rozbili. Kráľ i kráľovná boli sklamaní. Zato princeznička bola veselá. Nielenže sa nechcela len tak za hocikoho vydat', už vôbec nemala chuť počúvať nejaké hlúpe vymyslené hudobné nástroje. Zrazu sa vo dverách objavil jej vysnívaný kuchárík. Princezná sa usmiala a zároveň i zľakla, pretože sa začala obávať, či zvládne úlohu, ktorú určili jej rodičia. Kráľ odviezol kucháríka do kuchyne a čakal na jeho výmysel. Ale kuchárík už mal všetko premyslené. Chytil dve pokrievky najväčších kráľovských hrncov, začal spievať oblúbenú pesničku – Mám ja hrušku a do rytmu vždy tresol pokrievkami o seba, až kráľa a kráľovnú (a keby len ich, ale aj všetkých v kráľovstve) načisto rozbolela hlava. Kráľ jednoznačne usúdil, že toto je najoriginálnejší hudobný nástroj a začal s jeho patentovaním a zdokonaľovaním. Princeznička s kuchárikom mali svadbu a na ich svadbe zneli z kráľovského orchestra aj prvé činely. Pretože kuchárík spravil týmto objavom výnimočný čin, nazvali nástroj – ČINELY. A princeznička mala od toho výmyselného dňa rada hudbu na všetky uvarené spôsoby.

2 DETSKÉ PIESNE

To, aký štýl hudby budú deti raz v budúcnosti počúvať a k čomu budú inklinovať závisí z veľkej časti od toho, ako sú ovplyvňované svojimi rodičmi. To čo počúvajú ich rodičia sa zčasti prenáša aj na ich potomkov. Deti, ktoré vyrastajú v rodinách, kde sa hneď ráno púšťajú piesne na CD, alebo z rádia majú omnoho väčší predpoklad, že budú mať pozitívnejší vzťah k hudbe ako tie deti, ktoré takéto možnosti nemajú. Púšťanie detských piesní už v rannom veku, kedy deti ešte nevedia rozprávať, má veľký vplyv aj na rozvoj ich slovnej zásoby.

Pomaly však akoby ubúdalo detí, ktoré poznajú texty jednoduchých ľudových piesní. U prvákov je predpoklad, že poznajú známe piesne ako napr. Prší, prší, alebo Kukulienka, kde si bola. Niekedy však deti v prvej triede poznajú viac televízne osobnosti, ako texty piesní, ktoré patria do všeobecného slovenského prehl'adu.

Každá generácia je ovplyvňovaná iným štýlom hudby. Moje detstvo ovplyvnili speváci, ktorí sú v súčasnosti považovaní za osobnosti slovenskej hudobnej scény. Patrí k nim Peter Nagy, Vašo Patejdl, Michaela Pašteková, Darinka Rolincová a iní. Detské skladby, ktoré boli tvorené okolo roku 1990 zanechali v mnohých nás – deťoch, dlhodobé spomienky. Napriek tomu, že neboli tak moderné prostriedky na počúvanie hudby ako teraz, vedeli by si teraz už dospeláci vybaviť jednotlivé texty, ktoré si ako deti spievali pri gramofónových platniach.

2.1 Detský hlas

Medzi dievčenským a chlapčenským hlasom nie sú výrazné rozdiely u detí od narodenia až po mutáciu. Na rozvoj detského hlasu má bezpochybné veľkú zásluhu aj práca učiteľa. Je práve na učiteľových schopnostiach rozlíšiť jednotlivé hlasy detí a rešpektovať ich hlasové rozdiely. Deti by mali byť chránené pred hlasovou námahou akou je krik pri hre, spievanie pri nachladnutí a pod. Práve neopatrné zaobchádzanie s detským hlasom môže prerásť do hlasových porúch.

Spev má pre celkový duševný a telesný stav dieťaťa veľký význam. Rozvíjajú sa jeho dýchacie orgány, zlepšuje sa srdcová činnosť, tiež sa rozvíja hudobný sluch a rytmické cítenie.

Dieťa by malo spievať s radosťou a samozrejme bez akýchkoľvek negatívnych hodnotení. Mnohí z vlastnej skúsenosti vieme, že keď má dieťa negatívnu skúsenosť s hodnotením jeho spevu, už sa viac spievať neodváža.

Predpokladom zdravého hlasu je dokonalá súhra dýchacieho, fonančného a artikulačného ústrojenstva. Ak je táto súhra niečím narušená, dochádza k poruchám hlasu, k jeho neschopnosti vytvoriť kvalitný, intonačne čistý tón. Hlasové poruchy sa členia na poruchy organického pôvodu a funkčné poruchy. Organické poruchy vychádzajú z ochorení hlasových orgánov – zápaly hrdla a dýchacích ciest. Reakcie hlasiviek na ochorenie organizmu sa prejavuje únavou, zachrípnutím i krátkodobou stratou hlasu. Organické poruchy môžu byť aj výsledkom nesprávneho spievania, závadných, nezdravých hlasových funkcií v hovorenom prejave. Pri funkčných poruchách sa neobjavujú primárne organické zmeny na hrtane alebo hlasovom aparáte. Ide predovšetkým o poruchy nervovej regulácie fonančného ústrojenstva – premáhanie

hlasu, jeho presilovanie. Beprostrednosť detí, ich zanietenosť pri hre nedávajú veľkú šancu pre šetrenie hlasu. Prestávky v škole plné detského hluku ale aj ihrská, kde si medzi kričiacimi deťmi človek nepočuje vlastné slová sú príkladom toho, že deti pre svoju hru ten krik a hluk jednoducho potrebujú. V škole sme na usmerňovanie vývoja detského hlasu my – učitelia. Hudobná výchova je vhodná na to, aby sme v deťoch pomaly pestovali záujem o zdravie vlastného hlasu. Často deťom vysvetľujem, aké je dôležité starať sa o svoj hlas a prečo je potrebné šetriť ho.

Práve doprovod k piesňam tvorí veľmi príjemnú úlohu pri speve aj deťom, ktoré nie sú natoľko odvážne, alebo sa obávajú, že ich hlas pri speve znie falošne. Klavírny doprovod má veľmi čisté a jasné tóny, ktoré keď dieťaťu nezapasujú, dieťa spieva falošne. Samozrejme, správnou hlasovou rozcvičkou môžeme dosiahnuť maximálne výsledky.

Gitara je z mojej skúsenosti omnoho flexibilnejší hudobný nástroj na doprovod k detskej piesni, pretože pri rozozvučení akordu sa dieťa ľahšie trafí do tóniny. Pri gitarovom doprovode sú deti uvoľnenejšie, bez akéhosi napätia, spev má viac energie, sily. Z vlastnej skúsenosti viem, že deti si radšej vyberajú piesne, ktoré hrám na gitare, ako piesne, ktoré treba hrať na klavíri.

Spievanie piesní v štýle – karaoke je tiež dobrým spôsobom, ako v deťoch odbúrať strach pred spievaním. Mnohí učitelia, ktorí na prvom stupni nemajú práve k hudobnej výchove najideálnejší vzťah, využívajú nahrávky piesní z CD. Piesne nahrávané detskými hlasmi sú deťom veľmi blízke, deti sa pieseň často naučia rýchlejšie ako keď ich učíme s doprovodom hudobných nástrojov.

2.2 Medzipredmetové vzťahy

Nielen čítanie, alebo matematika si vyžadujú na začiatku hodiny správnu motiváciu. Tým, ako deti vtiahneme do deja celej hodiny často závisí, ako sa preorientuje a naladí na konkrétny predmet hneď na začiatku hodiny. Niekedy nám je 45 minútová hodina veľmi krátky čas na to, aby sme stihli všetko, čo si stanovíme do cieľa.

Začiatok hodiny sa mi osvedčilo začínať rôznymi krížovkami, rébusmi, vymyslenými príbehmi, či neúplnými básničkami, ktorým musia dokončiť rýmy. Niekedy zadám dvom deťom úlohu. Prezradím im aká pesnička nás čaká na nasledujúcej hodine a oni majú vymyslieť zaujímavú rozcvičku, z ktorej ostatní zistia názov piesne. Najčastejšie využívajú formu krížovky a vtedy ich upozorňujem, že slová, ktoré do krížovky dopĺňajú, musia byť spojené s akýmkoľvek predmetom v ročníku, v ktorom deti práve sú. Deti si opakujú mená spisovateľov, vedomosti z vlastivedy, či prírodovedy a iných predmetov.

Vhodným spôsobom, ako začať hudobnú výchovu je hľadanie skrytých slov vo vetách. Deti hľadajú napríklad meno speváka, hudobný nástroj, alebo niečo, čo súvisí s hudobnou výchovou, s hudobnými nástrojmi, ich časťami. Tento druh rozcvičky sa mi osvedčil využívať až od tretej triedy, alebo koncom druhého ročníka. Pre lepšiu predstavu uvádzam zopár vlastných vetných rébusov. V zátvorke je vždy uvedené, čo treba vo vete hľadať.

(hudbný nástroj) Vravel som Jožkovi o lampe, ale on ju vraj ju nerozbil.

(hudobný nástroj) Posviet' mi tu baterkou!

(hudobný nástroj) Ak tamtá kačica oddychuje, tamtá hus leží, bude vonku asi veľké sparno.

(hudobný nástroj) Nevrav na jedlo fuj a radšej to rýchlo zjedz!

(spevák, textár) Radšej by som chcel chodiť na gymnastiku, ako na karate.

(súvisí s HV) Veru aj Jano tam bol!

(súvis s HV) Ale keď ja to cirkusové šapitó nevidím!

(súvis s hud.nástrojom) Už nás lákajú na vianočné darčeky.

(hudobný nástroj) Pre Zuzku máme kvety, pre tetu Lubu bonboniéru a ujovi netreba nič.

Ako som spomínal, jedna hodina hudobnej výchovy je veľmi krátky čas na to, aby som s deťmi stihol to, čo si naplánujem. Preto veľmi často využívam medzipredmetové vzťahy. V rôznych predmetoch a pri rôznych témach nezabudnem zaradiť pieseň, ktorá obohatí celý priebeh vyučovania. Niekedy sú to piesne podľa ročných období, sviatkov, ale vyskytli sa aj piesne, ktoré mi pasovali pri rôznych rozprávkach z čítanky, či pri aktivitách na výtvarnej výchove. Nie všetky piesne, ktoré by som rád naučil deti, hrávam na gitare. Tiež mám pomocníkov – CD, na ktorých mám veľa zaujímavých starých piesní, na ktoré sa už možno aj zabudlo. Sú to predovšetkým piesne zo Zlatej brány, ktorú sme ako deti radi sledovali v televízii. Niektoré sú vlastne zhudobnené básne pani spisovateľky Ľudmily Podjavorinskej. Keď sa napríklad na čítaní dostaneme k takej básni, o ktorej viem, že je zhudobnená, hneď sa vynikajúco vytvorí prepojenie medzi oboma predmetmi – hudobná výchova a čítanie. Deti si ľahšie zapamätajú báseň a hlavne autora. Vďaka širokému spektru využitia medzipredmetových vzťahov na hodinách čítania a hudobnej výchovy vzniká veľakrát zaujímavá motivácia a to z oboch strán: pieseň môže byť motiváciu pred čítaním rozprávky, alebo rozprávka, či báseň môžu byť motiváciou k piesni alebo hudobnému nástroju. To platí aj pre motivačné rozprávky o hudobných nástrojoch, o ktorých som písal v kapitole 1.4.

2.3 Zlatá brána

Piesne, ktoré sme poznali z televíznej relácie pre deti – Zlatá brána sú momentálne dostupné na nosičoch CD. Sú to tri disky. Na každom je 30 piesní, ktoré sú do jednotlivých CD zadelené podľa roku ich vzniku. Mnohé piesne majú veľmi zaujímavý dej, niektoré sú veselé, či smutné. Piesne sa dajú využívať pri rôznych príležitostiach, či sviatkoch. Preto uvádzam niekoľko textov piesní zo Zlatej brány spolu s aktivitou, či motiváciou, ktorá sa mi pri deťoch v určitom ročníku osvedčila.

Názov piesne: Čokoláda (vyžitie v témach o zdravom životnom štýle)

Ročník: Druhý

Motivácia: Deti sedia v kruhu na koberci. Do stredu dám niekoľko obrázkov rôznych potravín vystrihnutých z reklamných letákov. Každé dieťa si zoberie jeden obrázok – potravinu, ktorú má veľmi rád. Úlohou detí, je povedať, prečo je pre nich táto potravina obľúbená a má skúsiť svoju vetu akoby zaspievať. Napr: *Mám veľmi rád jahody, lebo sú sladučké.* Vety môžu zaspievať, ako rockeri, alebo napr. operní speváci.

Aktivitu s obrázkami využívam aj pri rytmickej rozcvičke s gitarou. Každé dieťa postupne rozdeľuje slová na slabiky podľa toho ako rýchlo hrám na gitare. Ostatní vyslabikované slovo zopakujú tiež spolu s akordom na gitare.

Text piesne: Mám ja jednu veľkú lásku, mám ju veľmi veľmi rád, chodievam s ňou na prechádzku, denne raz či sedemkrát. Stále sa mi žiada, byť len blízko nej, je to čokoláda, mám ju najradšej. Má nádherné vlásky, celé dohneda, zjedol som ju z lásky, miesto obeda.

Nerád myslím na chlieb čierny, na zelený, na špenát, iba jej som stále verný, strašne, strašne ju mám rád. Stále sa mi žiada, byť len blízko nej, je to čokoláda, mám ju najradšej. Má nádherné vlásky, celé dohneda, zjedol som ju z lásky, miesto obeda.

Názov piesne: Demikát (Využitie medzipredmetových vzťahov – slovenský jazyk)

Ročník: štvrtý

Aktivita: Úlohou detí je vymyslieť slová, v ktorých počujú hlásku i, í, ale musia súvisieť s varením. Deti postupne hovoria svoje slovo. Ak to nie je vybrané slovo, deti ho spolu s gitarovým doprovodom vytlieskávajú. Ak to slovo patrí medzi vybrané slová, deti ho vydupkávajú nohami, tiež s doprovodom gitarových akordov. Nechal som deťom čas na rozmyslenie slov, aby sme nemali zbytočne dlhé pauzy. Pre istotu uvádzam slová, ktoré súvisia s varením – bryndza, cibuľa, demikát, varíš, pomyje, lyžica, sypať, hríb,

Text piesne: Krát, krát, na dvakrát, varí mačka demikát. Krát, krát, na dvakrát, varí mačka demikát. Jak ho varí, tak ho varí, veď to nie sú žiadne čary. Bryndza, cibuľa, sa mieša dokola. Išiel kocúr k večeri, voňalo mu zo dverí. Snád', snád', akurát, máme dneska demikát. Snád', snád', akurát, máme dneska demikát. Pri večeri zo zvyku, dal sa kocúr do kriku, že ho páli, že ho štípe, štípe. Nech že si to sama chlípe, chlípe, že ta dala papriku. Mačka tá sa hnevala, papriky že nedala, ani bryndze, ani soli, soli, že by mu len bolo kvôli, kvôli, iba viacej vody snád', plačky zjedli demikát. Krát, krát, na dvakrát, varí mačka demikát. Krát, krát, na dvakrát, varí mačka demikát.

Názov piesne: Karneval (pieseň vhodná na fašiangové obdobie)

Ročník: tretí

Aktivita: Púšťam deťom rýchle pesničky. Deti tancujú na koberci. Každý má za úlohu vymyslieť si, akou maskou by chcel byť na karnevale. Masku však musí vydávať zvuk. Pri každom vypnutí hudby poviem meno dieťaťa. Ten musí nahlas povedať názov svojej masky. Všetci ostatní tú masku musia zahrať a samozrejme napodobniť jej zvuk. Potom pustím opäť hudbu. Postupne sa vystriedajú všetky deti.

Text piesne: Čo je tu dnes veľký bál, a či dáky karneval. Sprievod masiek krúži v kruhu, jedna maska strieda druhú. Púpava a slnečnice, rytier, kôň a tanečnice, a do tanca všetkým hrá, orchestrion Tramtatá. Tancujeme zasypaný, stuhami a konfetami. Jano, Jožo, Zuzička, kde je malá Anička. A ten vzadu, čo má bradu, prišiel na bál pre parádu, je to šašo a či kráľ? Je to strýčko Karneval.

Názov piesne: Veselé pesničky (využitie medzipredmetových vzťahov – Vlastiveda)

Ročník: štvrtý

Aktivita: Deti rozdelím na skupiny. Do každej skupiny dám vety, v ktorých sú názvy slovenských miest. Úlohou detí je v skupine je vymyslieť vety, ktoré sa budú rýmovať. Napr.: Vybrali sa pesničky do Banskej Bystrice... – rým vymýšľajú deti, alebo Vybrali sa pesničky do Dunajskej stredy... – rým vymýšľajú deti. Samozrejme, deti vymýšľajú čo najsmiešnejšie rýmy. Vymyslené rýmy môžu po rytmickej úprave spievať ako text v pesničke.

Text piesne: Vybrali sa pesničky do Rimavskej Soboty, do Rimavskej Soboty. Vybrali sa v sobotu po rýmy a po nôty. Básnik lovil v Rimave ostrieže a rýmy. Ostrieže mne, rýmy vám, podelil sa s nimi. Potom našli skladateľa pri uhliarskom vozíku, keď si rýmy

poskladá, zloží pre nás muziku. Pesničky sa tešili, majú rýmy aj nôty, majú rýmy aj nôty. A kto je rád veselý, ten nech si ich zanôti.

Názov piesne: Bryndza

Ročník: štvrtý (využitie medzipredmetových vzťahov – Vlastiveda)

Aktivita: Deťom som rozdal hudobné nástroje a ja som mal nachystanú gitaru. Keď deti mali zautomatizovanú túto pieseň, dohodli sme sa, že miesto slovíčok, kde je hláska „l“ zahrajú na hudobnom nástroji toľkokrát, koľko má slovo slabík. Ja im pomáham hrou na gitare. Potom sme však spravili súťaž. Každý, kto sa pomýlil si sadol, alebo odovzdal hudobný nástroj. Ja som deti rozdelil do dvoch skupín, kvôli lepšiemu prehľadu. To isté sme potom urobili s hláskou „r“, „dz“, ...

Text piesne: Liptovská bryndza dnes repce, robí vraj haluškám čepce, a hoci belostné krásne, nik o nej nepíše básne. Liptovskí básnici zradní, budete bez bryndze hladní. Jedzte si halušky holé, holé jak Liptovské hole. Keď niet rým, nebudze bryndze, pôjde sa rýmovať indze. Do dzedziny Trnavy jájdzde, tam si rým na bryndzu nájdze.

Názov piesne: Vianoce v jazere (pieseň vhodná na predvianočné obdobie)

Ročník: Tretí

Aktivita: Keďže text piesne je písaný akoby s ozvenou, dajú sa s ňou pri spievaní robiť rôzne variácie. Ozvenu sa mi osvedčilo spievať aj s hrou na gitare a to tak, že pri nej udám len jeden akord a určená skupina ju zaspieva v jej doprovode. Deti, ktoré spievajú ozvenu majú zvyčajne aj hudobné nástroje, na ktoré hrajú spolu s mojou gitarou.

Text piesne: Zasadil som veľký stromček pod vodou. Pod vodou. Nevieť prečo, asi celkom náhodou. Náhodou. Zasadil som do jazera jedličku. Jedličku. Ryby si k nej vyšľapali cestičku. Cestičku. Je to stromček vianočný, je to stromček sviatočný, ani veľký, ani malý, skoro celkom dokonalý. Visia na ňom samé zlaté salónky. Salónky. Ktoré občas jemne cinknú o zvonky. O zvonky. Taký stromček zasadil on pod vodou. Pod vodou. Nechce mu však svietiť ani náhodou. Náhodou.

Názov piesne: Černoch Čučo (medzipredmetové vzťahy – slovenský jazyk)

Ročník: druhý

Aktivita: Keď sa deti naučia text piesne, môžu si ju zaspievať s rôznymi obmenami – všetky hlásky s mäkčeňom môžu zameniť za rovnaké bez mäkčeňa. Alebo miesto hlásky „č“ môžu použiť inú hlásku s mäkčeňom. Deti majú spievanie takýchto komických premien piesní veľmi radi. Neskôr aj sami vymyslia rôzne obmeny.

Text piesne: Černoch Čučo čupí pod kríkom, Černoch Čučo čupí pod kríkom. Skrýva sa pred čímsi pokrikom, skrývy sa pred čímsi pokrikom. Naháňa ho teta Riedka, v srdci mäkká ako striedka. Ale v ruke s papekom, bože, bože, tá ho lapá, od zlosti ho snád' aj spapá, čože si ten napiekol. Černoch Čučo čupí pod kríkom, Černoch Čučo čupí pod kríkom. Skrýva sa pred čímsi pokrikom, skrývy sa pred čímsi pokrikom. Čierny je jak čokoláda, čierny ako čierna brada. Čierny ako Černoch Čučo, čierny ako Čučo riedky, ktorý zjedol čučoriedky.

Názov piesne: Kreslím, kreslím

Ročník: tretí

Aktivita: Text piesne je výborný na vyjadrenie jednotlivých slov pohybmi alebo pantomímou. Pieseň potom niektoré deti spievali a niektoré ukazovali text pohybmi. V refréne som urobil niekoľko variácií – hopsa, hopsa od zeme, prechádzať sa budeme; hopsa, hopsa od zeme, plaziť sa tu budeme; hopsa, hopsa od zeme, jak slony dupať

budeme; hopsa, hopsa od zeme, jak vtáky lietat' budeme.... a pod. Deti počas piesne podobné obmeny napadnú, takže treba rátať aj s ich nápadi.

Text piesne: Kreslím, kreslím klávesy, biele, čierne klávesy, nakreslíme celý klavír, velikánsky, ligotavý, keď sa kresba podarí, pesničku vám vyčarí, takú rezkú, že sa v tanci, rozkrútime čosi-kamsi. Hopsa, hopsa od zeme, vyskakovať budeme, dokolečka, dokola, hudba všetkých privolá.

Skúšam, skúšam klávesy, čierne, biele klávesy, tomu kto tu netancuje, patrí štetec nech maľuje, hopsa, hopsa tralala, pesnička nám vyhráva.

Názov piesne: Semaforey

Ročník: druhý

Aktivita: S deťmi sa dohodneme, že namiesto niektorých slov v piesni, budeme používať zvuky. Pieseň potom deti spievajú tak, že miesto slov vytvoria zvuk, na ktorom sme sa dohodli. Text potom môže znieť: Semaforey na bum-bum, sú nám ťap-ťap pomocníci, ponáhľaj sa fu-fu-fu, nauč sa ich blik-blik-blik. Deti môžu používať zvuky alebo citoslovca (blik, hop, žmurk, ...) Pieseň so zvukmi a citoslovcami znie veľmi žartovne a zo skúsenosti viem, že tento druh spievania majú deti veľmi radi aj pri iných piesňach.

Text piesne: Semaforey na ulici, sú nám dobrí pomocníci, ponáhľaj sa pomaly, nauč sa ich signály.

Semaforey, nie sú fóry, tri farebné gombičky, semaforey, nie sú fóry, pozná ich aj maličký.

Červená nám velí stáť, oranžová nachystá vytúženú zelenú, ako zvláštnu odmenu.

Semaforey, nie sú fóry, tri farebné gombičky, semaforey, nie sú fóry, pozná ich aj maličký.

Ako chodiť po ulici, radia naši pomocníci, žmurkajú zo všetkých síl, nikdy si ich nepomýľ.

Semaforey, nie sú fóry, tri farebné gombičky, semaforey, nie sú fóry, pozná ich aj maličký.

Názov piesne: Škrečok

Ročník: štvrtý

Aktivita: Deťom som na začiatku hodiny nachystal motivačnú aktivitu. Na tabuľu som nachystal vety, v ktorých sú skryté slová z piesne: Kedy Kolumbus objavil Ameriku? U mňa si nechal kľúče a u Tomáša tašku. Konečne som videl žirafu, hrocha, tarantulu aj žraloka. Nevrav, Aňa s Janom boli spolu v Tatrách? Najhoršie na alergiu mi robí chren, mrkva, peľ a prach. Tú sukňu šijete už tri týždne! Deti slová hľadajú a spolu ich vypisujeme na tabuľu. Rozhovorom sa vďaka nájdeným slovám dostaneme k vlastnostiam škrečka a k pripravenej piesni.

Text piesne: Bol raz škrečok lakomý, čo nechcel byť ako my. Bol to žgriľ, chamtivec, čo musí mať každú vec, čo musí mať každú vec. Veľkú vilu, auto, chatu, plachetnicu, vaňu zlatú, na kopčeku kaštieľ biely, aby ľudia závideli. Akoby ho chytil rapel, chce mať v izbe pravý kvapel'. Slonie uši tuším zháňa, slonie uši pre skupáňa.

Zohnal všetko a čo potom, ohradil sa veľkým plotom a tam ako väzeň leží, len zazerá spoza mreží. Najviac ho však ale hnevá, že svrček si stále spieva. Hoci nemá auto, chatu, plachetnicu, vaňu zlatú.

2.4 Detskí hudobní skladatelia a textári

Textármi sa vďaka správnej úprave básni a vhodnému zloženiu hudby stávajú naši známi slovenskí spisovatelia. Ako zhudobnené diela nájdeme v piesňovej podobe básne od Ľudmily Podjavorinskej, Daniela Heviera, Kristy Bendovej a iných. Na prvom stupni sa s ich menami spájajú hlavne tie texty, ktoré zhudobnil Belo Felix. Aby sme aspoň zčasti poznali pôvod, život jednotlivých skladateľov a textárov, vložil som stručný

životopis o ich osobách aj do tejto práce. Zameral som sa hlavne na ich osobný prínos v oblasti tvorby pre deti.

Vašo Patejdl – Narodil sa v českých Karlových Varoch. Študova VŠMU v Bratislave. Bol jedným zo zakladateľov poprockovej skupiny Elán, z ktorej v roku 1985 odišiel a začal úspešnú sólovú kariéru. V roku 1996 sa do skupiny Elán vrátil. Jeho tvorba pre deti sa začala v spolupráci s Petrom Nagyom, Beátou Dubasovou a pokračovala ďalej s Patríciou Jariabkovou. Detské piesne, ktoré sú známe vďaka jeho hlasu sú napr.: Orišky, Pes a mačka, ...

Peter Nagy – Pochádza z Prešova. Svoju prvú pieseň nahrával v štúdiu ako sedemnásťročný. V druhej polovici 80-tych rokov sa začal aktívne venovať hľadaniu nových detských speváckych talentov.

Belo Félix – Pochádza z Divína v okrese Lučenec. Hudobné vzdelanie získal na Strednej pedagogickej škole v Lučenci a na Vyššej pedagogickej škole v Bratislave. Na svoje prvé hudobné začiatky spomína takto: „Ešte vo Dvorníkoch ma otec začal učiť hrať na husliach. Lenže ja som ľavák, hral som vždy opačne, mnohí sa mi za to vysmievali, mňa to strašne trápilo a nechcel som hrať. Napokon sa otec nadomnou zľutoval a kúpil mi starý klavír...“ (Janek, M. Dejiny slovenskej hudby, 1999, s. 70). Jeho kompozičná tvorba zahŕňa muzikály, detské tanečné piesne a úpravy pre detské, ženské a miešané zbory. V súčasnosti sa doc. Belo Felix venuje divadlu a komponovaniu scénickej hudby pre amatérske i profesionálne divadlá. V oblasti detského divadla pôsobí ako neúnavný člen lektorských zborov ako teoretik a aj ako autor.

Juraj Hatrík – Je slovenský skladateľ, pedagóg a hudobný teoretik. Od roku 1990 pôsobí na VŠMU, kde prednáša hudobno-teoretické predmety. Pre budúcich pedagógov zaviedol predmet „hudobná dielňa“. Veľkú časť svojej skladateľskej tvorby venoval deťom. V učebnici hudobnej výchovy pre tretí ročník je známa Pieseň Trpaslíšikov.

Daniel Hevier – Narodil sa a štúdium absolvoval v Bratislave. Po roku 1989 sa stal šéfredaktorom vo vydavateľstve Mladé letá a v roku 1992 vedie vlastné vydavateľstvo Hevi. Vydal v ňom už viac ako 100 titulov. Príležitostne prednáša na vysokých školách a učil aj na škole a gymnáziu pre mimoriadne nadané deti v Bratislave. Okrem toho sa venuje výtvarnému umeniu, interpretácii vlastných piesní a autorskému divadlu. Daniel Hevier je aj priekopníkom tvorivého písania na Slovensku, vedie početné workshopy a e-learningové tvorivé písanie on line. Je autorom mnohých známych textov piesní našich slovenských spevákov (Líška – Kirschnerová, Svet lásku má – Gott, Habera, Dvorský, atď.) Jeho rozsiahla tvorba pre deti je veľkou príležitosťou a výzvou pre mnohých hudobných skladateľov.

3 GITARA

Klasická gitara je obľúbený hudobný nástroj, pretože ho môžete využiť nielen ako sólový nástroj, ale aj ako doprovod. Nepotrebujete k nemu ďalšieho človeka, ktorý vám ju naladí, ani veľký priestor, či elektriku k tomu, aby ste mohli začať hrať. Málokto učiteľ elementárnej pedagogiky však počas svojej praxe využíva gitaru na hodinách hudobnej výchovy. Možno je to tým, že skladby v učebniciach nie sú zapísané v akordoch, možno preto, že ju často na školách ani nemajú.

Pre mňa je gitara obrovským pomocníkom na hodinách hudobnej výchovy predovšetkým v takých momentoch, kedy v učebniciach vidím notový zápis pre klavír, ktorý by možno odohral bez problémov človek, ktorý má s klavírom naozaj dlhoročnú prax. V takých okamihoch viem, že gitara ma nesklame a hlavne budem môcť odovzdať deťom kus vlastného prežitého detstva. Veď na texty detských piesní, ktoré nám zneli z gramofónových platní a neskôr z kaziet si dokážeme spomenúť už pri prvých slovíčkach. Moju generáciu vychovávala z mediálnej stránky Zlatá brána a Drobček. Počúvanie rozprávok na platniach bolo našim každodenným rituálom. Preto som sa rozhodol oprášiť niektoré piesne a zaradiť ich do vyučovania hudobnej výchovy, samozrejme za pomoci gitarového doprovodu.

Každoročný pobyt v škole v prírode ma len utvrdil v tom, že gitara je naozaj veľmi praktický hudobný nástroj. Večerné posedenie pri ohníku je tak spestrené hrou na gitare a detským spevom piesní, ktoré sme sa naučili.

3.1 Aktivity na hudobnej výchove

Tak ako pri iných predmetoch, aj hudobná výchova si vyžaduje na začiatku hodiny motiváciu, vďaka ktorej deti vtiahneme do deja prichystanej piesne. Učebnice hudobnej výchovy sú veľmi pekne ilustrované, niekoľko obrázkov môže slúžiť k motivácii. Deti v mojej triede však nikdy deň vopred nevedia, či sa idú učiť pieseň z knihy, alebo novú pesničku, ktorú možno ešte nemali možnosť počuť. Preto ma veľmi baví vymýšľať pre nich motivačné aktivity, ktorými sa dopátrajú k názvu, autorovi, alebo k slovám, ktoré budú v piesni počuť.

Okrem motivačných rozcvičiek patria k hudobným rozcvičkám i rytmická a hlasová. Pri hlasových rozcvičkách používam najčastejšie spievanie známych piesní, ktoré sme sa s deťmi naučili. Deti spievajú vo dvojiciach, v skupinkách alebo individuálne. Je to hľadám najbežnejšia metóda, ktorú využívajú i mnohí kolegovia. S gitarou mám ale pri hlasovej rozcvičke jednu veľkú výhodu oproti klavíru. Deti sa môžu zahrať na gitaristov. Vyberiem jedno dieťa. Sadne si na stoličku a drží gitaru. Ja stlačím na gitare akord a dieťa brnká po strunách. Takto spoločne zahráme ukážku piesne, ktorej názov ostatní hádajú. Kto uhádne, ide „vybrnkávať“ ďalšiu pieseň. Uhádnutú pieseň si samozrejme zaspievame spolu s gitarovým doprovodom.

Hudobná výchova ponúka deťom okrem spievania piesní aj počúvanie hudby. Keďže doma skoro dennodenne počúvame gramofón, niekedy ho prinesiem deťom do školy a počúvanie hudby tak dostáva úplne iný rozmer. Deti sú zvyknuté na čisté tóny z CD alebo mp3. Gramofónové platne za svoj život prešli rôznym používaním, ktoré je na ich obsahu samozrejme ľahko počuť. Je to možno zvláštne, ale počúvanie platní má aj pri malých deťoch veľmi zaujímavú atmosféru. Deti sú počúvaním platní naozaj zaujatí. Ak

mám prichystanú pieseň s gitarovým sprievodom, ktorá je aj na platni, veľmi rád deťom pustím pôvodnú gramofónovú verziu. Často deti nechávam, aby sa naučili manipulovať s citlivou gramofónovou ihlou, aby si sami vyskúšali, ako to bolo kedysi, keď sme si určité pesničky mohli nadstaviť len manuálne. Z vlastnej skúsenosti viem, že práve počúvanie skladby z gramofónovej platne je veľkou motiváciou pre deti k jej naučeniu. Okrem detských piesní si občas na gramofóne vypočujeme aj klasické rozprávky, alebo im púšťam staré legendy a hity, ktoré počúvali možno aj ich otcovia, či starí otcovia.

Niektoré piesne z gramofónových platní môžete nájsť aj na CD. Doposiaľ vyšli tri CD s detským piesňami z produkcie Zlatej brány. Nie sú však na nich všetky piesne, ktoré vyšli aj na niekoľkých gramofónových platniach. Zo starých detských piesní využívam aj CD s piesňami, ktoré sme poznali na platni pod menom: Peter, Vašo a Beáta deťom. Piesne Petra Nagya sú dostupné aj na hudobných internetových portáloch.

Tvorba projektov je aj na hudobnej výchove jedným z najčastejších spôsobov, ako deti aktivizovať k hľadaniu informácií o rôznych autoroch, textoch, spevákoch, histórii rôznych ľudových piesní.

Okrem projektov využívam veľmi často skupinovú prácu. Deťom do skupín na vyučovaní hudobnej výchovy dávam vypracúvať rôzne úlohy, ktoré sa týkajú napr. piesne, hudobných nástrojov. Deti majú veľmi radi dopĺňanie rýmov v piesňach, ktoré nikdy nepočuli. Každá skupina dostane text, kde chýbajú niektoré slová. Tieto slová deti doplnia tak, aby sa rýmovali. Po vypracovaní si pieseň vypočujeme. Vyhodnocujeme si spoločne, ktorá skupina uhádla najviac slov. Deti často vymýšľajú zábavné slovíčka, aby bola pieseň čo najsmiešnejšia.

Medzi zábavné aktivity, ktoré sa mi osvedčili na hudobnej výchove patrí *hranie piesne*. Úlohou detí je pantomímou zahrať presný text piesne. Ostatné deti hádajú, akú pieseň deti ukazujú. Keď niekto uhádne, môžeme si pieseň zaspievať a znázorňovať spoločne, alebo si ju vypočuť na CD. K tejto úlohe mám vybratých niekoľko piesní, ktoré naozaj poznajú. Napr.: Maličká som; Šijeme vrecia, šijeme; Bolo raz jabĺčko krásne; Spi, dieťaťko, spiže, a pod.

3.2 Piesne s gitarovým doprovodom

Keďže tieto piesne majú často akoby rozprávkový dej, najčastejšou aktivitou, ktorú pri nich deti veľmi radi hrajú, je pantomíma. Ako hlasová rozcvička sa mi osvedčilo zahrať niektoré akordy z piesne a spolu s ním opakovať určité slová, ktoré sa v piesni spievajú. Veľmi radi majú deti, keď si miesto slov v piesni môžu spievať iné, abstraktné slovo (napr. d'umba-d'umba, pimpa-pimpa, a pod.). S gitarou sa počas hudobnej veľmi rýchlo prispôbim tempu detského spevu, jeho hlasitosti. Najväčší prínos pre deti aj pre mňa vďaka hre na gitaru je, že hudobnú výchovu nemusím vyučovať len v priestoroch triedy, ale i na ihrisku alebo v iných priestoroch školy. Gitara mi pomáha pohotovo reagovať na deti. Preto hlasové rozcvičky prispôbujem tomu, čo už poznajú a čo sa na hodine chceme naučiť. Piesne, ktoré uvádzam v tejto práci sú zaznačené s akordami, ktoré vyhovujú mojej výške hlasu. Každý si ich teda môže posunúť a prispôbiť vlastným potrebám.

Piesne nájdete v prílohe.

ZÁVER

Každý z nás, učiteľov, ktorí učia na prvom stupni, má niektoré výchovné predmety viac či menej obľúbené. Niektorí inklinujú viac k telocviku, niektorí k výtvarnej výchove. Ten, kto sa v hudobnej výchove doslova „našiel“ je jej učenie ľahkou prechádzkou. Kto však práve hudobnú považuje za najnáročnejší predmet, hľadá riešenia, ako jej vyučovanie čo najviac spríjemní a uľahčí sám sebe. Na výkone učiteľa je možné merať úspechy detí. A práve deti by nikdy nemali spoznať, že učiteľ si nie je v ničom istý. Deti vedia takéto príležitosti veľmi rýchlo využiť vo svoj prospech.

Akákolvek aktivita na hudobnej výchove, ktorá v deťoch vzbudí záujem o spev alebo o hru na hudobnom nástroji je pre učiteľa veľkým krokom vpred. O to viac sa ako učiteľ teším, keď vidím radosť zo spievania u detí, ktoré predtým k spievaniu a celkovo k hudobnej výchove nemali až tak pozitívny vzťah. Tak ako sa pripravujem na iné predmety, rád vytváram aj vo výchovných predmetoch zábavné aktivity. Hudobná výchova ponúka možnosti otvoriť deťom okná hudby dokorán a nechať ich počúvať a spievať aj piesne, ktoré im možno málokto rodič v dnešnej dobe má možnosť pustiť. Deti sa prostredníctvom nich dozvedajú, čo sa kedysi pre deti tvorilo, aký štýl hudby počúvali kedysi aj ich rodičia.

Verím, že učitelia, ktorí učia nielen na prvom stupni, si v tejto práci nájdu niekoľko tipov na zaujímavú aktivitu k hudobnej výchove. Budem rád, ak sa piesne nášho detstva dostanú opäť do uší ďalšej generácie, aby mohli sami zhodnotiť a porovnať, koľko sa pre deti v hudbe tvorilo kedysi a koľko sa produkuje v súčasnosti.

Moji žiaci sa na hudobnú výchovu vždy veľmi tešia. Niektorí na spev, niektorí na hry, niektorí na hudobné nástroje. Vždy som rád, keď k detskej radosť z hudby prispejem práve hrou zaujímavých piesní na gitare a najviac ma teší, keď si na školských výletoch chcú v autobuse zaspievať práve jeden „starý detský hit“.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ZDROJOV

1. FELIX, B., JANÍČKOVÁ, S. 1996. Hudobná výchova II. Pedagogická fakulta UMB Banská Bystrica. Banská Bystrica. 1996 ISBN: 80-88825-07-5
2. JANEK, M. 1999. Dejiny slovenskej hudby. Pedagogická fakulta UMB Banská Bystrica. Banská Bystrica. 1999 ISBN: 80-8055-277-0
3. MICHÁLKOVÁ, D., STRENÁČIKOVÁ, M. 1995. Počúvanie hudby I. Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici. Banská Bystrica. 1995 ISBN: 80-88825-11-3
4. NAGY, P. 1997. Bobi a kamoši. Vydavateľstvo Hevi. Bratislava. 1997 ISBN: 80-88873-17-7

Audio zdroje

1. Zlatá brána CD 1970-1975
2. Zlatá brána CD 1975-1980
3. Zlatá brána CD 1980-1985
4. LP platňa Darinka Rolincová, Keby som bola princezná Arabela
5. LP platňa Peter Nagy, Hrajme sa na Petra
6. LP platňa Peter, Vašo a Beáta deťom

ZOZNAM PRÍLOH

Príloha 1 Texty piesní

Ako bola objavená Amerika/Peter Nagy, Beáta Dubasová, Vašo Patejdl

(vyžitie medzipredmetových vzťahov – Vlastiveda)

2x **A**Istý páno **D**Kolumbus
Ezmeškal raz svoj **A**utobus
Aako bolo **D**vtedy módou
Evybral sa vám **A**jednou loďou

2x **H**Plával na nej **E**dlhé míle
F#viac, ako mu **H**bolo milé
Hvoda nemá **E**konca – kraja
F#čítal teda **H**Karla Maya

2x **C**Čítal si o **F**indiánoch,
Gčo bývajú v **C**pestrých stanoch
Cvyšplhal sa **F**po rebríku
Ga objavil **C**Ameriku.

AIstý páno **D**Kolumbus
Ezmeškal raz svoj **A**utobus
Aako bolo **D**vtedy módou
Evybral sa vám **A**jednou loďou
Evybral sa vám **A**jednou loďou
do **E**Ameriky **A**jednou loďou

Mama je mama/Michaela Paštéková

(vhodné k sviatku – Deň matiek)

CMama je mama **G**stále ju **F**máš
Nad твоjím spánkom vždy **G**drží **C**stráž
Ami Mama je vždy mama
FDaruje ti reč
Ami Mama je vždy mama
GKeď všetci zmiznú preč

Mama je mama stále ju máš
Pár lúčnych kvietkov jej za lásku zviaž
Mama je vždy mama
Unesie tvoj kríž
Mama je vždy mama
Kým v horúčke spíš

refrén:

CTisíc klieťok plných **G**holubov **C**odniesieš za **G**oceán
CDlhú cestu **G**poletia až **F**kým vrátia sa vždy presne **G**tam
Tisíc klieťok plných holubov odniesieš za oceán
Ddlhú cestu poletia až kým vrátia sa vždy presne tam
Kde si ich od mamy vzal

Mandarínka Darinka/Michaela Paštéková

CJeden pomaranč sa zaľúbil raz
Fdo Darinky **D**mi mandarinky
Fvedel o tom **G**už celý strom
Fže už je **G**na svatbu **C**čas.

Ale niekto vtom vyšiel na strom
a obral všetky mandarinky
a poslal ich tam, vlakom až k nám
aj s mandarinkou Darinkou

Ami išla dvadsať dní a **E**mi dvadsať nocí
a **F**stále **E**mi cestou **G**plakala
Ami od lásky odísť, to **E**mi je zlý pocit
Fbála **E**mi sa toho **G**od mala.

Ráno predavač počul tichučký plač
keď z výkladu si niekto kúpil
pre jeho decká priamo z Grécka
mandarinku Darinku.

Doma detí šesť a chceli ju zjesť
keď počujú vtom tenkým hláskom:
Akoj decká, ja som z Grécka,
som mandarinka Darinka.

Dovoľujem si pozvať aj vás
na krásnu svatbu priamo k nám
baľte kufre hneď dokiaľ je čas
môj ženích je niekde sám

Došli práve včas, keď pomaranča
chceli zobrať už do ranča
a nebol by už Darinkin muž
ale len chladený džús

Svadba bola krásna a veselá
spievali aj noví priatelia
Deti s Darinkou, aj chlapi z ranča
až ráno zaspali od tanca.

Jeden pomaranč sa zaľúbil raz
do Darinky mandarinky
vedel o tom už celý strom
že už je na svadbu čas.

Polepetko/Miro Noga

CDo sveta ma vedie pieseň **A**mi veselá,
ved' mi mamka maslo chlebom **C**natrela,
na cestu mi nabuchtila **A**mi pekáče,
Fnech jej drahé **G**dieťa hladom **C**neplače.

CVolajú ma **A**mi Polepetko, **F**nehanbím sa za **G**to,
Cdobre ja viem, **A**mi že keď prší, **F**uschne všetko **G**blato,
Fa keď potom **G**výjde slnko, **C**narobia sa mláky,
Cvolajú ma Polepetko, **G**ja som prosím **C**taký.

Nech ma čaká, čo ma čaká, nemám strach,
už mi svieže cesty šliapu po nohách,
ved' už dávno viem, že dva krát dva sú päť,
v pánovi sa zo mňa stane veľký svet.

Volajú ma Polepetko, nehanbím sa za to,
dobre ja viem, že keď prší, uschne všetko blato,
a keď potom výjde slnko, narobia sa mláky,
volajú ma Polepetko, ja som prosím taký.

Čarbičky/Peter Nagy

(využitie medzipredmetových vzťahov – etická výchova)

CVždy sa mi to **G**nepáčilo
Ami keď bol celý **E**mi svet na sivo
Fprifarbil som **G**farbičkami
Fzachmúrené **G**čelá známym
Czačmá **G**ral som zlode **A**mijov
Fčiernou **G**fixkou veľkou **C**tmou. **G**

Ref.:

/: **C**Farbičky – **G**čarbičky **A**mi so sebou mám **E**stá **G**le
Cčo sa mi **G**nepáči po **F**svojom prečmá **G**ram :/

Teraz iste mojou vinou
smúti svet za veľkou špinou
pričarbal som čarbičkami
ružový dym s komínami
autám fučí z výfukov
len biela vôňa nanukov.

Ref.:

Iste je to lepší pocit
keď ti farby štekli oči
po ulici chodia páni
so žltými ponožkami
už im poznať na hlase
že vravia slová belasé.

Ref.:

Čarbičky - farbičky so sebou mám stále
čo sa mi nepáči po svojom prečmáram
Farbičky – čarbičky so sebou mám stále
čo sa mi nepáči po svojom prečmáram

Vianoce, Vianoce/Peter Nagy

(predvianočné obdobie)

CV nebi niekto **G**ráta **C**z lupienkov marga**F**riet
l'úbi, či ne**G**l'úbi a **F**sneží to na **G**svet.

CJe to celkom **G**blízko, **C**nastav k nebu **F**tvár,
vločky hladka**G**jú ťa, **F**už ich nie je **G**pár.

V nebi niekto ráta z lupienkov margariet
l'úbi, či neľúbi a sneží na svet.

Zimný anjel krídla na mesto ukladá,
mráz je cukor z torty a zima zosladla.

Tak spievaj, spievaj:

GVianoce, **C**Vianoce, **G**ticho sneží **C**v nás,

GVianoce, **C**Vianoce, **F**konečne sú **G**zas.

GVianoce, **C**Vianoce, **G**ticho sneží **C**v nás,

GVianoce, **C**Vianoce, **F**konečne **G**sú **C**zas.

V nebi niekto ráta z lupienkov margariet
l'úbi, či neľúbi a sneží to na svet.

Je to celkom blízko, nastav k nebu tvár,
vločky hladkajú ťa, už ich nie je pár.

Tak spievaj, spievaj:

Vianoce, Vianoce, ticho sneží v nás,

Vianoce, Vianoce, konečne sú zas. Vianoce, Vianoce, ticho sneží v nás,

Vianoce, Vianoce, konečne sú zas.

Gramofónoví ľudkovia/Vašo Patejdl, Peter Nagy, Beáta Dubasová

CV mojom gramofóne **G**žijú gramo**C**fónci
Clovia mi v ňom zvuky **G**malí, hraví **C**lovci
Fa čo ešte robia, **G**poviem ti to **C**presne
Fna tenučké **G**drážky navíjajú **C**piesne.

CV tvojom gramofóne **G**žijú gramo**C**fónci
Clovia ti v ňom zvuky **G**malí, hraví **C**lovci
Fa čo ešte robia, **G**poviem ti to **C**presne
Fna tenučké **G**drážky navíjajú **C**piesne

V našom gramofóne žijú gramofónci
lovia na ňom zvuky malí, hraví lovci
a čo ešte robia, povieme to presne
na tenučké drážky navíjajú piesne

Lienka Lenka/Michaela Paštéková

Lienka Lenka stratila z **G**kabátika **C**bodku,
Cteraz plače, nevie kam sa **F**odkotúľa**G**la.
CVečer má prísť fotograf **G**urobiť jej **C**fotku,
Cpráve táto bodka jej tak **F**veľmi prista**G**la.

FNašťastie má **G**kamarátov **F**tisíc mravč**G**kov,
Fvybrali sa **G**hl'adat' bodku **F**všade navô**G**kol.

Lienka Lenka neplače, našli bodku mravce,
v školskej taške v písanke malej aničky
Však nikto nesmie z úlohy zobrat' bodku kam chce,
veď Anička mala vždy len samé jedničky.
A tá bodka za vetou tak veľmi chýbala,
až anička prvú dvojku včera dostala

Lienka Lenka prišívá bodku na kabátik,
zrazu na ňu kvapla slza z líčka Aničky.
Lenka sa hneď rozhodla, že jej bodku vráti
a spolu píšú úlohy vždy na jedničky.

Často chýba ku šťastiu len bodka malá
až na koniec pesničky sa takto dostala

Lienka Lenka
Lienka Lenka
Lienka Lenka
Lienka Lenka stratila z kabátika bodku.

Slávik a ruža/Darinka Rolincová

Ami Bol jeden kaštieľ, **G**na konci sveta,
Fdnos už vám nepoviem, **A**mi kde presne stál.
FA v jeden večer **C**na sklonku leta,
Gv ružovej záhrade **A**mi začínať bál.

Ami Kvietky si oči **G**umyli rosou,
Faby sa páčili, **A**mi keď príde kráľ,
Fa keď si štrngli **C**mesiačik s nocou,
Gtíško si nôtili, **A**minech žije bál.

Ami Každý sa bavil, **G**šantil a skákal,
Fkeď vtáčí orchester **A**mi do tanca hral.
FLen v kúte tmavom **C**slávik sám plakal,
Gza malou ružičkou, **A**mi ktorú rád mal.

Ami Ružička moja, **G**prečo ma trápiš,
Fkeď ti chcem zaspievať, **A**mi keď ti chcem hrať.
FLupienok daj mi, **C**skôr než ho stratíš,
Gbudem ťa polievať, **A**mi keď ja ťa rád.

Ružička biela vybehla z kola
A v kúte dvorany ostala stáť,
aj kvietok cíti, keď láska volá
a keď ho poleješ, rozkvitne raj.

Netušil nikto, čo sa tu stalo,
jediným svedkom bol mesačný spln,
zabudla ruža na ostré dlane
a malé srdiečko prepichol trň.

Keď ráno kvietky, išli späť domov,
našli spať slávika svoj večný sen,
plakali všetci nad jeho hrobom,
na ktorom vyrástol ružový ker.